

ЕФЕКТИВНА ПРОФІЛАКТИКА КОЛАПСУ БДЖОЛИНИХ КОЛОНІЙ ОСНОВА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА

Галатюк О. Є., доктор ветеринарних наук, професор
Ревунець А. С. кандидат ветеринарних наук, доцент
Гуральська С. В., доктор ветеринарних наук, професор
Застулка М. В., аспірант
Романишина Т. О., кандидат ветеринарних наук, доцент

Поліський національний університет, м. Житомир

Колапс бджолиних колоній – масова загибель сімей в період зимівлі і весняного розвитку значно поширився на всі країни світу з розвинутим бджільництвом. Експерти з Університету штату Вашингтон попереджають, що втрати бджолиних колоній у США можуть сягнути катастрофічних 70%, порівняно з уже регулярним відходом 40-50%, який відмічається в останні роки. В Україні ця проблема почала проявлятися з 2014 року.

Мета роботи удосконалити основи профілактики колапсу бджолиних колоній.

Дослідження проводились на базі пасік ГО «Клуб професійних пасічників Житомирщини», де утримується більше 5000 бджолиних сімей різних підвидів – карпатської, карніки, української степової, поліської, італійської, кавказької, бакфаст. Пасічники Клубу утримують бджіл у різних системах вуликів – українських лежаках та багатокорпусних, Рута, Дадана, Роже Делона. Також дослідження проводились на пасіці ФОП «Застулка», на 120 бджолиних сім'ях української степової бджоли, які утримуються у багатокорпусних рогатих вуликах Лецина-Паливоди.

Аналіз епізоотичної ситуації та господарської діяльності ГО «Клуб професійних пасічників Житомирщини» засвідчив, що найкращими підвидами бджіл на Житомирщині є українська степова, карпатська, карніка та поліська. Ці підвиди (раси) бджіл приносять найбільше меду, стійкі до інфекційних захворювань, стійкі до колапсу бджолиних родин. Для інших рас бджіл потрібно створювати тепличні умови, так як природно кліматичні умови Житомирщини суттєво відрізняються від умов Італії. Аналіз також засвідчив, що для успішної зимівлі та весняного розвитку краще застосовувати утримання бджолиних сімей у українських вуликах на 12 рамок з 3-4 надставками на 145 мм для відбирання меду. Проведені нами дослідження у 2016-2020 роках на пасіках України, де проявлявся колапс бджолиних колоній, дозволили виділити та ідентифікувати два збудника ентеробактеріозів бджіл – *Klebsiella pneumonia* та *Klebsiella aerogenes*, які стійкі до антибіотиків. Дані збудники ми використовували для відбирання препаратів, які проявляють до них бактерицидну дію та апробували препарати на неблагополучних пасіках України (Житомирська, Вінницька, Хмельницька, Миколаївська, Дніпропетровська, Одеська області). Ми рахуємо, що прояв колапсу бджолиних родин зумовлюється комплексом факторів: зниженням резистентності бджолиних родин в результаті масової метизації

південними расами бджіл; масове застосування антибіотиків та пестицидів; високий рівень ураження вароозом; відсутність взятку та різноманіття пилку; порушення умов підгодівлі до зимівлі бджіл. Всі ці фактори сприяють зниженню стійкості до хвороб та активізації умовно патогенних ентеробактерій.

Нами розроблені методи профілактики та лікування колапсу бджолиних родин з використанням вітчизняних препаратів «Комбійод», «ЕМ-біотік для бджіл», «Бровадез – плюс», які забезпечують високу ефективність в результаті комплексного застосування цих препаратів.

Для профілактики колапсу бджолиних колоній та їх оздоровлення необхідно:

1. Утримувати вітчизняні підвиди бджіл – українську степову, поліську, карпатську, карніку.
2. Переходити на утримання бджіл у українських вуликах на 12 рамок з медовими надставками на 145 мм.
3. Комплексно регулярно застосовувати весною та восени препарати «Комбійод», «ЕМ-біотік для бджіл», «Бровадез – плюс».

Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України

Факультет
ветеринарної
медицини

Міжнародна наукова конференція

«Актуальні питання ветеринарної патології»

приурочена 105-річчю факультету ветеринарної медицини
та 85-річчю доктора ветеринарних наук, професора,
заслуженого діяча науки і техніки України,
академіка НААН України

Анатолія Йосиповича Мазуркевича

2–3 жовтня 2025 р.,
м. Київ, факультет ветеринарної медицини НУБіП України

Київ – 2025

УДК 005.745(043.2)(063)

З 41

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

«Актуальні питання ветеринарної патології» приурочена 105-річчю факультету ветеринарної медицини та 85-річчю доктора ветеринарних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НААН України Анатолія Йосиповича Мазуркевича: Міжнародна наукова конференція, м. Київ, Україна, 02-03 жовтня 2025 року: матеріали конференції, Київ, 116 с.

За викладений в тезах матеріал відповідають безпосередньо автори.

Збірник матеріалів конференції є науково-практичним виданням, в якому опубліковано тези доповідей студентів, аспірантів, кандидатів і докторів наук, наукових працівників та практикуючих лікарів факультету ветеринарної медицини та інших підрозділів Національного університету біоресурсів і природокористування України, навчальних і наукових установ України та зарубіжжя. Наукові праці відображають результати досліджень з напрямку ветеринарної медицини та біології.

Збірник матеріалів конференції розрахований на студентів, аспірантів, докторантів, викладачів, науковців, практикуючих лікарів та всіх, хто цікавиться останніми тенденціями розвитку сучасної науки.

Організаційний комітет з підготовки збірника тез: Цвіліховський М.І., д.біол.н., професор; Голопура С.І., д.вет.н., професор; Малюк М.О., д.вет.н., професор; Куліда М.А., к.вет.н., доцент; «Актуальні питання ветеринарної патології» приурочена 105-річчю факультету ветеринарної медицини та 85-річчю доктора ветеринарних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НААН України Анатолія Йосиповича Мазуркевича: Міжнародна наукова конференція, м. Київ, Україна, 02-03 жовтня 2025 року: матеріали конференції, Київ, 116 с.

Відповідальний за випуск: М. О. Малюк

НУБіП України